

96347089-6	12/2025	גלובס - כותרת	עמוד 14	1	25.92x31.86
י אקשטייןמכון אהרן למדיניות כלכליתאוניברסיטת רייכמן - 84260					

4 רפורמות קריטיות: כלכלנים משרטטים את המפתח לצמיחה בשנים הקרובות :

4 רפורמות קריטיות: כלכלנים משרטטים את המפתח לצמיחה בשנים הקרובות

על פי תחזית האוצר, הצמיחה ב־2026 צפויה להיות גבוהה מהרגיל, ולאחר מכן לשוב לקצב של 3.5% מהתוצר • אלא שבמכון אהרון מציגים תמונה פסימית יותר, וטוענים כי ללא רפורמות מבניות במשק – היא תישחק • על הפרק: גיוס חרדים וקידום השכלה בחברה הערבית

העבודה של נותני שירותים, תוסיף 0.1% נוספים.

אלים: דובר צה"ל

נחיה בישראל עם חיוך

הפחתת יוקר המחיה נחשבת למהלך הכרחי, בעיקר באמצעות עידוד תחרות ושינויים במגזרי המזון והדיור. פרופ' צבי אקשטיין מסביר: "המזון והדיור מהווים 70% מיוקר המחיה העודף של ישראל מול אירופה. יש צורך ברפורמות להסרת חסמים בייבוא, וכן רפורמה בחקלאות. הקפיצה במחירי המזון הטרי והמיובא, בדומה לדיור, מתרחשת מאז 2010. חלק מירידת המחירים בדיור נובעת מצעירים שעזבו את הארץ, כולל חלק מהאוקראינים שהגיעו לפה, וגידול אוכלוסייה נמוך מהמוצע בשנתיים האחרונות. זה הביא לירידה בביקושים בדיור, לצד ריבית גבוהה מעט, שהריבית הנמוכה יותר של בנק ישראל עתידה להקל על לקיחת משכנתאות. אנו ממליצים שהממשלה תגביר את התכנון הצמוד לתחבורה, ובפרט תחנות רכבת, ותקדם פיתוח תשתיות במימון שנוצר מלכידת ערך".

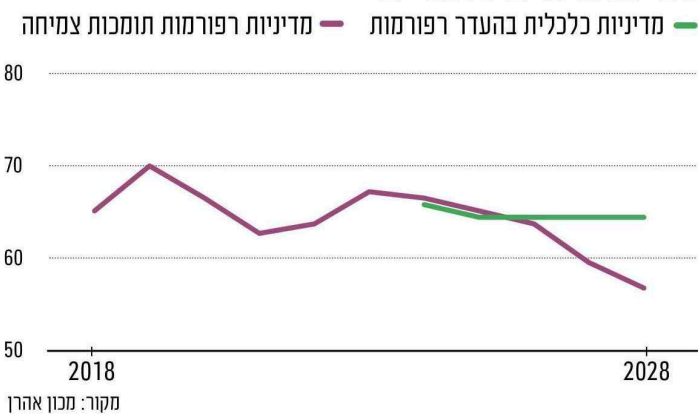
לדבריו, "אם נוריד את יוקר המחיה, רמת החיים בישראל בעוד עשור יכולה להיות ברמת עשרת המדינות המובילות בעולם. ואם לא יהיו כאן טילים, נוכל להיות בישראל אחת לגמרי, עם חיוך על השפתיים".

עם זאת, עד כה הממשלה מנסה להעביר תקציב עם גרעון גבוה מהמומלץ במכון, וללא רפורמות משמעותיות. אקשטיין מוסיף: "למרות הגרעון הגבוה אנחנו אופטימיים, בזכות עסקת וויז ובזכות הסכם הגז עם מצרים. כשהתוצר מטפס – גם ההכנסות ממסים מטפסות, ואנחנו רואים הייטק, בטחונות וסייבר שמתחזקות כל הזמן".

הוא מוסיף: "אין ספק שהממשלה הזו לא נקטה ברפורמות משמעותיות. מצד שני, למרות 5 מיליארד שקלים שהוקצו לכספים קואליציוניים, הגירעון השנתי הסתכם ב־4.7%, ויחס החוב־תוצר לא חצה את 70% כפי שחששנו. זה הושג בזכות צעדים כמו העלאת מע"מ, שינוי התמריץ לחלוקת דיבידנדים ומיסויים, ועוד צעדים נוספים, כך שההכנסות ממסים השנה היוו כ-2% מהתל"ג מעל הממוצע הרבי-שנתי. צעדים אלו שמרו על יציבות המשק, וככל הנראה גם הסיקור של האקונומיסט העניק לכלכלה הישראלית ציון גבוה. כעת הגיע הזמן לרפורמות: אם ייושמו, הצמיחה תחזור להיות גבוהה לאורך עשור; בלעדיו, אנחנו פסימיים מאוד".

תוואי יחס החוב לתוצר בשנים 2028-2038 לפי תרחישים כלכליים

פרופ' צבי אקשטיין, ראש מכון אהרון

"אם נוריד את יוקר המחיה במדינת ישראל, רמת החיים בארץ בעוד עשור יכולה להיות ברמת עשרת המדינות המובילות ברחבי העולם"

יעדים לתעסוקת נשים ערביות וגברים חרדים והשוואת ההשכלה הטכנולוגית, צפויים להוסיף 0.4% לתוצר. פרופ' צבי אקשטיין מציין: "מרבית העלייה מיוחסת לחברה הערבית. רפורמה בנושא הוצאה מחוק ההסדרים השנה, אולי תיכנס בחוק הבא. זה חשוב שלא יחוקק חוק השתמטות ושחררים יגויסו, וגם על מי שנשאר ללמוד בכולל יש לבטל את העונשים – הם חייבים להיות בו עד גיל 26 ונאסר עליהם לעבוד או ללמוד בזמן הזה".

השקעה בתשתיות תחבורה ודיור תוסיף 0.25% לתוצר, ומחייבת לא רק תכנית מטרות אלא השקעות של כ-940 מיליארד שקל עד 2040, באמצעות מימון ממשלתי ולכידת ערך קרקע סביב תחנות רכבת. בנוסף, חיזוק ענף ההייטק וצמיחה של 3.5% בשיעור המועסקים בתחומים טכנולוגיים, יחד עם וודאות ותחרותיות עסקית, צפויים להוסיף 0.3% לתוצר. דיגיטציה במגזר הציבורי, שתצמצם בירוקרטיה וחסכון של 25% בזמן

לדבריו, "הסבירות לכך היא נמוכה כל עוד טראמפ בשלטון. אני מקווה שתהיה ממשלה חכמה מספיק בישראל, אשר תמצא מישור אחר שינהל את עזה במקומה".

הצעירים עוזבים

במכון אהרון מזהים סיכונים כלכליים משמעותיים בשנים הקרובות, ובראשם בריחת מוחות. בין הסיכונים שמוצגים: אי-הסכמות על תקציב הביטחון, תקצוב סקטוריאלי מפלה, פגיעה בשירותים אזרחיים, בידוד מדיני ואי-יציבות ביטחונית, לצד פילוג חברתי נוכח העימות בין הרשות השופטת למבצעת, והיקף מילואים גבוה.

לדברי פרופ' צבי אקשטיין, "זה חשש מאוד גדול וזו סכנה גדולה מאוד למשק. הפילוג החברתי וחוסר האמון בממשלה בצבא ולצד היקף מילואים גבוה מביאים אנשים צעירים עם הון אנושי גבוה לעזוב. יש קהילות ישראלים שהתבססו בניו ג'רזי, באיטליה ובמקומות נוספים, ולכן יש חשיבות ענקית לקדם רפורמות קריטיות. לגבי ימי המילואים, הנושא יפתר עם גיוס גבוה של חרדים ושירות קבע קצר". לפי המכון, המשך המגמה הנוכחית עלול להביא לצמיחה של כ-2.5% בלבד – ובמילים אחרות, ישראל לא תחזור למצב בו הייתה לפני המלחמה. כדי למנוע התדרדרות כלכלית, יש לנקוט ברפורמות מהותיות שיגדילו את הצמיחה ל-3.5%-3.9%.

הייטק, רכבות ודיגיטציה

העלאת שיעור התעסוקה וצמצום פערי ההשכלה בחברה הערבית והחרדית, כולל קביעת

אסף זגריזק

בשנת 2026, הצמיחה של המשק הישראלי תהיה גבוהה מהרגיל, כריבאונד על הצמיחה הנמוכה במלחמה – על כך מסכימים כולם. אולם, השאלה הגדולה נותרה לשנים שאחריה. ובעוד שבאוצר סבורים שהצמיחה תחזור אז לתוואי המגמה מהשנים האחרונות ותעמוד על 3.5% תוצר, במכון אהרון מציגים תחזית פסימית בהרבה. זאת, במידה והממשלה לא תקדם רפורמות משמעותיות במשק.

בכירים במשק ובממשלה, בעבר ובהווה, התכנסו השבוע באוניברסיטת רייכמן לדיון בתחזית מכון אהרון למדיניות כלכלית, שבאופן חריג כימתה את תרומתן הצפויה של רפורמות שונות לצמיחת התוצר. לפי התחזית, צמיחה גבוהה עשויה לתמוך בצמצום יחס החוב־תוצר ובהעלאת רמת החיים בישראל לרמה "כמו בעשרת המדינות המובילות בעולם". בין המשתתפים אפשר למנות את: יעל אנדרון וירוס אריאב, לשעבר מנכ"ל משרד האוצר, ד"ר ששון חדר, לשעבר היועץ הכלכלי, והאלוף (מיל') עמוס ידלין, לצד בכירים ממשרד האוצר ומבנק ישראל.

עזה: הסכנה הגדולה

המודל הכלכלי של מכון אהרון מבוסס על תרחיש בסיס ביטחוני אופטימי יחסית, שלפיו צה"ל יעבור לפרימטר בעזה לקראת סוף העשור ותוכנית טראמפ מיושמת במלואה; ביהודה ושומרון נמשך מצב מתוח; בצפון נשמרת ההסדרה מול לבנון לצד תקיפות יזומות; ובאיראן מושם דגש על מוכנות לסבבים נוספים. עם זאת, תרחיש המור העשוי לערער את תמונת המצב הביטחונית הוא התלקחות החזיתות.

ראש המכון, פרופ' צבי אקשטיין, אמר לגלובס כי "התרחיש שלנו ריאלי ושאלת עזה היא השאלה הקריטית, כי אפשר להתמודד עם אירועים חד-פעמיים עם איראן או בצפון, והתרחיש שלנו לוקח מרווח ביטחון גם במקרה של התלקחות". מנגד, הוא מציין כי "תרחיש שבו הצבא הוא הגוף השולט אזרחית בעזה מהווה את הסכנה הכי גדולה לכלכלה", וצופה עלות שנתית של כ-20 מיליארד שקל במצב כזה, פגיעה של כחצי אחוז בצמיחה השנתית עקב סנקציות בינלאומיות והיעדר תקציבים למימון רפורמות תומכות צמיחה.